

HET GEBED VAN OVERGAVE VAN CHARLES DE FOUCAULD

Deze opmerking van Antoine Chatelard werd in 1995 gepubliceerd in 'Vie consacrée' ¹

Dit gebed is nu welbekend. Het wordt gebruikt in de spirituele familie waar het ontstond, maar ook erbuiten. Het laat degenen die het ontdekken niet onverschillig. Het gebed is zo belangrijk geworden, dat men het beschouwt als het gebed van Charles de Foucauld en de kern van zijn spiritualiteit. Sommigen hebben echter moeite met het herhalen van deze formule en velen durven het niet tot hun gebed te maken, omdat ze zich niet in staat voelen om het in zijn ware betekenis te bidden.

Om op vaak gestelde vragen te antwoorden, om een verkeerde interpretatie te vermijden en om misschien sommigen terug smaak te geven voor dit gebed, zullen we eerst het ontstaan ervan vertellen en hoe het in het begin gebruikt werd. Vervolgens situeren we het in zijn oorspronkelijke context, als iets wat Charles de Foucauld geschreven heeft op een welbepaald moment van zijn leven. Dan kunnen we de betekenis van de inhoud van dit gebed beter begrijpen.

I

Voor zover wij weten werd deze tekst voor de eerste maal in de vorm van een gebed gepubliceerd in het 74e nummer van het "Bulletin de l'Association Charles de Foucauld" 3e trimester, 1946, p. 19. Dit gebeurde ter gelegenheid van de dood van Marc Gérin, één van de eerste Kleine Broeders van El Abiodh, die overleed op 28 april 1945. Het artikel citeert, zonder de auteur te vermelden, een uittreksel van een brief van E.H. André Brazzola, aalmoezener van de KAJ en medestudent van Marc op het seminarie van Issy-les-Moulineaux. Ziehier een uittreksel van deze ontroerende brief:

"... Twee avonden voor de dood van Pater Marc voelde ik dat een zeer kalm gesprek hem wat zou opbeuren zonder hem te vermoeden en daarom sprak ik met hem heel zachtjes. Ik opende mijn brevier en haalde er een prentje uit dat hij mij zelf had gegeven en waarop hij een gebed van Pater de Foucauld had geschreven. Terwijl ik hem het prentje toonde, vroeg ik hem : "Marc, herkent gij dit prentje... en dit geschrift?" Een heerlijke glimlach verscheen op zijn gelaat. Ik zei hem toen dat ik het hem zachtjes zou voorlezen. Ziehier de tekst waaraan de ziel van Pater Marc zich ten volle overgaf :

"Vader, ik geef mij aan U over, doe met mij wat Gij goedvindt; wat Gij ook met mij doet, ik dank u ervoor, ik ben tot alles bereid, ik aanvaard alles ... als Uw wil maar geschiedt in mij... in uw schepselen... ik verlang niets anders, mijn God. In Uw handen leg ik mijn ziel, ik geef U mijn ziel, mijn God, met heel de liefde van mijn hart, omdat ik U bemin en omdat het voor mij een liefdesnoodzaak is mij te geven, mij mateloos toe te vertrouwen in Uw handen... met een oneindig vertrouwen, want Gij zijt mijn Vader."

Hoe verder is las, hoe meer zijn glimlach glansrijker werd, hoe meer zijn ogen straalden van vreugde. Het was bijna een verrukking. Hij spreidde ook zijn magere armen langs zijn lichaam open in een gebaar van overgave. En tenslotte toonde hij dat hij volledig instemde met dit gebed van overgave door deze eenvoudige woorden die hij zo dikwijls gebruikte : "Dat is het, dat is het!"

¹ 'Vie consacrée', 67e jaargang, nr. 4, 15 juli 1995, pp. 208 tot 223.

Dit gebeurde, op 26 april 1945, in het Sanatorium van Rivet nabij Alger in de intimiteit van de kamer van een stervende.

Waar had Marc dit gebed gevonden dat hij had overgeschreven voor zijn vriend? Waarschijnlijk had hij het gekregen van Kleine Zuster Magdaleine de Jésus die hem enkele maanden voordien was komen bezoeken in het hospitaal van Attafs op 14 of 15 november 1944. De Kleine Zusters (slechts 12 in getal op dat ogenblik) baden dit gebed elke dag sinds vier jaar. Zij waren ermee begonnen tussen de 10e en de 17e december 1940, juist voor het begin van het noviciaat te Ste-Foy bij Lyon, bij de Dames van Chevreul. Eén van deze novicen, Kleine Zuster Marguerite de Jésus vertelt deze gebeurtenis die tot op heden totaal ongekend was in de geschiedenis van de fraterniteiten. "Ik herinner mij heel goed de dag dat Kleine Zuster Magdeleine ons beiden, kleine Zuster Anne en ikzelf, geroepen heeft om ons de meditatie van Broeder Charles voor te lezen waaruit die tekst genomen is. Zij heeft ons daarover gezegd: "Vindt gij niet dat dit voor ons een mooi gebed zou zijn om elke dag te bidden?" Wij gingen hiermee akkoord. Maar wij waren het er ook over eens dat men, bij het luidop en gezamenlijk reciteren in dit gebed enkele herhalingen moest schrappen. Na luidop lezen, pogingen tot schrappen, lezen en herlezen, kreeg het gebed die avond zijn huidige vorm. Er is één verschil : wij hebben het woord "vandaag" toegevoegd : "Doe met mij vandaag wat Gij wilt." Sindsdien hebben wij dit gebed elke morgen gebeden tot op de dag dat wij, onder invloed van de Kleine Broeders, het 's avonds begonnen te bidden. Dan hebben wij het woord "vandaag" weggelaten.

Rond 1955 werd het een algemene gewoonte om, zoals de Kleine Broeders, het gebed 's avonds te bidden, geknield na een kleine evaluatie van de dag. Het toegevoegde woord "vandaag" was sinds lang uit het gebed verdwenen, nog voor het aan Marc Gérin werd gegeven. Daarvan getuigt het dagboek van kleine Zuster Magdeleine op 25 augustus 1944, waar het gebed voor de eerste keer volledig wordt geciteerd. Die dag hadden kleine Zuster Mathilde en zij het gedurende heel de morgen gereciteerd voor het tabernakel in de inkomhal van de zusters van het Heilig Hart van Marseille en dat "tot hun stem en adem volledig opgebruikt was". Het waren "uren van innig en heerlijk gebed van vertrouwen en overgave" te midden van de angst en de onzekerheid.

II

De originele context van dit gebed

➤ Een meditatie

De oorsprong van dit gebed, dat snel verspreid geraakte, werd zeer vlug vergeten. Het werd reeds in 1946, in de boven aangehaalde tekst, "het gebed van overgave van Pater de Foucauld" genoemd. Later zal men dan gaan denken dat het rechtstreeks van de auteur komt die het zelf tijdens heel zijn leven zou gebruikt hebben.

Het gebed komt uit de "Méditations sur l'Évangile au sujet des principales vertus" waarvan men twee handschriften bezit. Het tweede is een verzorgde kopie gedateerd te Rome op 23 januari 1897. Het eerste is dus ouder. Het werd waarschijnlijk geschreven op het einde van het verblijf van Broeder Marie-Albéric te Akbès in 1896 en niet in Nazareth in 1898, zoals met gedacht heeft.

Deze overwegingen hebben als ondertitel :

"Woorden en voorbeelden van Onze Heer Jezus Christus over het gebed, het geloof..." (Er volgen nog andere onderwerpen, maar alleen de eerste twee worden behandeld.)

Broeder Marie-Albéric neemt in elk evangelie eerst de verzen die over het gebed spreken. Hij doet daarna hetzelfde voor het thema van het geloof. De perikoop die ons interesseert is het commentaar op het laatste vers over het gebed uit Lucas :

23,46 ... "Vader, in Uw handen beveel ik mijn geest"... Dit is het laatste gebed van onze welbeminde Meester...Moge dit ook ons gebed zijn...En moge dit gebed niet alleen het gebed zijn van ons laatste ogenblik, maar van al onze ogenblikken.

"Vader, ik leg mij in Uw handen; Vader, ik vertrouw mij aan U toe; Vader, ik geef mij aan u over; Vader, doe met mij wat Gij goedvindt; wat Gij ook met mij doet, ik dank U ervoor; dank voor alles; ik ben tot alles bereid; ik aanvaard alles; ik dank U voor alles; Als Uw wil in mij gebeurt, mijn God, als Uw wil gebeurt in alle schepselen, in al Uw kinderen, in allen die door Uw hart worden bemind, dan verlang ik niets anders, mijn God; ik leg mijn ziel in UW handen; ik geef ze u, mijn God, met geheel de liefde van mijn hart, omdat ik U bemin en omdat het voor mij een liefdesnoodzaak is mij te geven en mij mateloos in Uw handen te leggen; ik leg mij in Uw handen met een oneindig vertrouwen, want gij zijt mijn Vader.

➤ **Het is niet "het gebed van Pater de Foucauld"**

Eerst en vooral moet men zeggen dat dit gebed niet het gebed is van Pater de Foucauld, zoals men soms beweert. Het werd geschreven toen hij nog geen Pater was, maar een eenvoudige monnik die op het punt stond het trappistenleven te verlaten. Daarbij kan niets ons doen denken dat hij dit gebed gebruikte en nog minder dat hij van plan was deze tekst als een gebed aan zijn volgelingen aan te bevelen. Men vindt in de rest van zijn geschriften geen enkele allusie op dit gebed. Blijkbaar heeft hij er in zijn leven nooit aan gedacht enig gebed te maken.

En dan nog. Indien hij een gebed had gemaakt, dan zou hij het zeker niet gericht hebben tot de Vader, maar tot Jezus, zijn Broeder, zijn Heer en zijn God. Kenmerkend voor zijn gebed is juist dat het altijd gericht is tot de Persoon van Jezus. Er zijn enkele zeldzame uitzonderingen : in zijn overwegingen in La Trappe wanneer het onderwerp zelf hem verplicht zich tot de Vader te richten, vb. zijn commentaar op het Onze Vader :

"Gij die ons toelaat U Vader te noemen" (p.26). "Mocht ik in leven en sterven steeds Onze Vader zeggen" (p.27). Maar, zelfs in die gevallen, voelt men onbewust Jezus als gesprekspartner aanwezig, die soms aangesproken wordt met "Vader" of "God" (p. 125 en 187). In de overwegingen over het Oude Testament die rond dezelfde tijd geschreven zijn, spreekt hij gewoonlijk tot God. Hij schrijft daarbij nooit "Vader", maar steeds "Heer". Men weet niet meer tot wie hij spreekt en tijdens de overweging merkt men dat hij tot Jezus spreekt : "mijn God, zoals Gij in Nazareth, mijn goddelijke Redder, welbeminde Bruidegom van mijn ziel".».

Wij moeten toch erkennen dat Marc Gérin, die de tekst als een gebed overnam, hiermee heel trouw was aan het verlangen van Broeder Marie-Albéric, die bovenaan dit gebed een uitdrukkelijke wens had vermeld : *"Dit is het laatste gebed van onze welbeminde Meester... Moge dit ons gebed zijn... En moge dit gebed niet alleen het gebed zijn van ons laatste ogenblik, maar van al onze ogenblikken"*. Maar ook al is deze wens werkelijkheid geworden voor Charles de Foucauld en al is dit gebed het gebed geworden van al de ogenblikken van zijn leven, toch werd het niet in deze vorm door hem zelf geschreven in 1896. De inspiratie van het ogenblik volgend, dacht hij er niet aan een gebed te maken.

Broeder Marie-Albéric had, onder impuls van de inspiratie, een tekst met herhalingen geschreven. Marc Gérin vereenvoudigde die maar heeft daarbij nochtans alle elementen ervan bewaard. Spijtig genoeg staat daardoor elk onderdeel van het gebed niet meer op zijn plaats. Het verliest veel van de kracht die de herhalingen erin brachten. Om de krachtige betekenis van het gebed terug te vinden zullen wij rekening houden met de volledige tekst die de rijkdom van de inhoud beter weergeeft en meer schakeringen uitdrukt, terwijl de verkorte versie te gemakkelijk droog en hard overkomt.

III

➤ **Het gebed van de Zoon**

De originaliteit van deze meditatie moet benadrukt worden nl. dat Broeder Marie-Albéric geen commentaar geeft op een gebed van Jezus. Hij spreekt niet tot Hem, zoals hij gewoonlijk doet. Hij had kunnen beginnen, zoals hij twee dagen tevoren deed met : *"Welbeminde Meester, dit is uw laatste gebed"*. Neen, hij geeft geen commentaar, maar een omschrijving. Hij zet het gebed van Jezus tot Zijn Vader - één zin uit Lucas - tussen aanhalingstekens (dit is de enige keer dat hij dit doet in zijn 125 overwegingen over het gebed en het geloof) daarna omschrijft hij verder die zin. Men mag bij het bidden van dit gebed dan ook niet vergeten dat het hier vooral gaat om het gebed van Jezus, het gebed van de eniggeboren Zoon. Laten wij de originele tekst hernemen om de kracht te ervaren van dit gebed van de Zoon. De herhaling van de aanroeping is er belangrijker dan de houding uitgedrukt door diegene die bidt.

*"Vader, ik leg mij in Uw handen;
Vader, ik vertrouw mij aan U toe;
Vader, ik geef mij aan U over;
Vader, doe met mij wat Gij wilt".*

En op het einde:

"want Gij zijt mijn Vader".

Het begin en het einde geven de toon aan voor het begrijpen en voor het uitspreken van het geheel. Diegene die bidt werpt zich immers in de handen van een vader, van zijn Vader.

Het uitspreken van dit gebed heeft in feite maar zin als het gebeurt door de Zoon en door diegenen aan wie de Geest de kracht geeft "Abba, Vader" te zeggen als zij tot God bidden.

Maar dit is niet eender welk gebed van Jezus, het is Zijn laatste gebed, zijn laatste kreet, die misschien maar alleen bestond uit het woord "Abba". Dat drukt alles uit wat onder geen woorden te brengen is. Is het niet in de laatste stuiptrekking van zijn wezen dat Jezus ons zijn Geest geeft, Hij die het ons nu mogelijk maakt datzelfde gebed te herhalen?

➤ Een offerandegebed

Vader, ik leg mij in Uw handen".

Het gebed begon met deze woorden door Jezus uitgesproken. Men vindt ze in ons gebed tweemaal maar slechts op het einde, om de driedubbele herhaling te vermijden. Dit is spijtig, want men heeft dit offergebaar van Jezus wat vergeten en dit is het belangrijkste van dit gebed. Door Zich aan de Vader te geven, geeft Jezus Zich aan de mensen. *"Dit is Mijn Lichaam, voor u gegeven"*. Wat de Zoon in de handen van de Vader legt is gans Zijn wezen, Zijn geest, Zijn ziel, Zijn leven, Zijn persoon. Het woord dat gebruikt wordt om de zin te vertalen bezit een specifiek accent om de totale gave uit te drukken van Diegene die zich offert, die zich geeft, zich in de handen legt van de Vader. Het is de offerande van een vrije wil: *"Niemand neemt mij het leven af. Ik geef mijn leven"*.

Wij hebben al gezegd dat het laatste gebed is van Jezus. Het is niet het gebed in de Hof van Olijven. Het is wel dezelfde vrije persoon die spreekt, maar er is een groot verschil tussen de twee situaties. Men denkt te gemakkelijk aan de context van Gethsemani wanneer men nog kan kiezen tussen verschillende mogelijkheden dan wanneer men voor een voldongen feit staat of voor een onontkoombare stap.

Welke keuze had Jezus anders tenzij de opstandigheid. Welke andere mogelijkheid had hij nog in dit laatste uur. Op dit ogenblik kon Hij de Vader bidden zijn beulen te vergeven. Maar hun daden en hun bedoelingen kon Hij niet aanvaarden. Als de onschuldige niet in opstand komt tegen God, dan kan Hij zich alleen aan Hem toevertrouwen. Het is het gebed van een veroordeelde die overgeleverd is aan de macht van de mensen. Het is niet het gebed van een monnik die zich veilig voelt in zijn cel.

Het gebaar van offerande waarmee Marc G erin zijn instemming met dit gebed van overgave wilde tonen, geeft wel de diepe betekenis weer van dit gebed: de totale offergave. *"Ik geef ze U, God, met heel de liefde van mijn hart"*. En zijn laatste woorden bevestigen dat als een Amen "Dat is het, dat is het!"

➤ Een gebed van vertrouwen

"Vader, aan U vertrouw ik mij toe"

Indien deze tweede zin niet geschrapt was, dan zou het gebed een gebed van vertrouwen geworden zijn. Wij vinden wel dat "oneindig vertrouwen" op het einde, maar wij moeten niet vergeten dat dit vertrouwen bij het begin de houding is van een kind dat zich in de armen van zijn vader werpt. Die houding verklaart alle andere gedragingen. Het vertrouwen is het gevoel dat de angst vernietigt en de schrik voor de toekomst verdrijft die een volwassene verlammen kan.

Tegenover de dood, in het lijden en geconfronteerd met de beproevingen van het leven, wordt geloven een daad van vertrouwen. Op iemand vertrouwen en rekenen in die ogenblikken is een stuk dwaasheid die behoort tot de geloofsdaad.

➤ Een gebed van overgave

"Vader, ik- vertrouw mij aan U toe"

Omdat het gebed met deze zin begint kreeg het de naam : gebed van overgave. Het werkwoord "je m'abandonne à Vous" kan op verschillende manieren vertaald worden. Dit heeft gevolgen voor het juist begrijpen en correct gebruiken van deze formule.

Men vindt deze zin niet in het Evangelie, maar bij het begin van psalm 22 : *"God, waarom hebt Gij Mij verlaten?"* Dit is een ander gebed van overgave. Charles de Foucauld spreekt zeer dikwijls over dit gebed van Jezus en geeft er elders een commentaar op. En als men zegt dat Jezus "est mort abandonné" (door Zijn leerlingen) verlaten gestorven is, dan bedoelt men heel iets anders met het woord "abandonné" dan wanneer men zegt dat Mevrouw Moitessier, de tante van Charles de Foucauld, gestorven is "toute abandonnée à Dieu" in totale overgave aan God. Het woord heeft nog andere betekenissen die dikwijls interpretaties doen ontstaan die ver afwijken van het gebed van Jezus en van Charles de Foucauld.

Daarom moet men eraan denken met dit woord al de betekennissen weer te geven van de zinnen die voorafgingen en die verdwenen zijn: de offerande van zichzelf en het vertrouwen. Men moet vooral aan de overgave de betekenis geven die Broeder Marie-Albéric eraan gaf in die periode van zijn leven : *"De tedere overgave van een Zoon die zich bemind weet... tedere gemoedelijkheid, zich laten gaan, absolute overgave : Jezus denkt luidop terwijl Hij tot Zijn Vader spreekt : als de gedachten komen spreekt Hij ze uit met de overgave van een Zoon. De algemene toon van dit gebed is het vertrouwen, de overgave... Het is een Zoon die tot zijn Vader spreekt met gemoedelijke en tedere overgave."* Deze zinnen komen uit de meditatie die het gebed dat wij ontleden, voorafgaan. Zij even aan de overgave de betekenis van de woordenboeken: "s'abandonner : betekent zich overgeven aan zijn gevoelens, aan zijn smaak". Daartegenover begrijpt men de term dikwijls verkeerd als onderdanig zijn, aanvaarden en zelfs opgeven.²

➤ **Het welbehagen van de Vader**

"Vader, doe met mij wat Gij goedvindt"

Met deze aanroeping verandert men van register. Dit is niet meer het gebed van de stervende Jezus. Diegene die bidt spreekt over de toekomst en men komt geruisloos terug tot het gebed van Jezus in de Hof van Olijven en van het Onze Vader. *"Maak dat uw wil geschiede"*. Het gaat hier over iets dat aan ons gebeurt, niet over iets dat wij doen. Het gaat vooral over de gebeurtenissen die wij ondergaan, de tegenkantingen, de ziekte, het lijden, de dood. Deze situaties leren interpreteren om beter de wil van de Vader te ontdekken, dat is juist binnentreden in het gebed van Jezus : *"Niet wat ik wil, maar wat Gij wilt"*. Het is verlangen naar deze Wil die ons bemint, zoals men naar voedsel verlangt.

De volmaaktheid van de liefde bestaat erin volledig één te worden met de Wil van de Vader, met Zijn Verlangen over mij en mijn eigen verlangen : *"Ik verlang niets anders, God"*. De weg van de volmaaktheid bestaat in de langzame toenadering van deze twee verlangens onder de impuls van de Geest die alles doet overeenstemmen en alles verenigt.

² In de «*Considérations sur les fêtes de l'année* » is de betekenis altijd : "Ik geef mij aan U over zoals de bruid aan de bruidegom » ; bijna elke dag vanaf 15 oktober 1898, NC, 1987, pp. 590 tot 602.

Dit verlangen naar totale eenheid met de liefde van de Vader wordt ruimer en verbreedt zich naar allen *die geboren zijn uit de wil van de Vader : "Als Uw wil maar in mij gebeurt, in al Uw schepselen, in al Uw kinderen, in allen die door Uw hart worden bemind"*. Dat hart van God dat zijn kinderen bemint en voor hen geluk verlangt, raakt ons meer dan de God-Schepper en God-Voorzienigheid die alles van te voren zou / geregeld hebben en aan Wie alles zich moet onderwerpen in een slaafse onderdanigheid.

Het welbehagen van de Vader, waarover Jezus in Zijn gebed spreekt, is de goedhartigheid van God zoals die herkenbaar wordt, zowel in de Persoon van Jezus, in Wie de Vader heel Zijn liefde heeft gelegd, als in de bevoorrechte "kleinen" aan wie het gegeven is de openbaring van deze liefde te herkennen en aan te nemen. *"Ja, Vader, want dit is het waarin Gij welbehagen hebt"* (Mat. 11,26).

➤ Een gebed van dankzegging

Als Jezus zo spreekt dan is het in een gebed van lofprijzing : *"Ik prijs U, Vader..."* wie denkt eraan van dit gebed van overgave een gebed van dankzegging te maken? Nochtans ontbreken de woorden van dank niet : *"Wat Gij met mij ook doet, ik dank U; dank voor alles... ik dank U voor alles"*. Driewoorden van dank voor hetgeen gebeurd is, voor hetgeen aan het gebeuren is en voor hetgeen zal gebeuren. Indien er slechts één van overblijft in ons gebed, dan moeten wij hieraan alle belang geven. Danken voor het heden betekent: juist daar de liefde van de Vader ontdekken. Danken voor een ongrijpbare toekomst betekent : opnieuw zijn vertrouwen uitspreken tegenover die Vader die van ons houdt. Dit is meer dan alleen maar aanvaarden en onderdanig zijn.

➤ Een liefdesverklaring

Het is het gebed van een zoon die zich bemind voelt. Monique Maunoury (1915-1975) verving bij het bidden van dit gebed de uitdrukking *"omdat ik U bemin"* - wat inderdaad niet zo gemakkelijk uit te spreken is - door een meer realistische formule *"omdat Gij mij bemint"*. Het is waar dat men, in het gebed dat ons is bewaard van Jezus, nergens woordelijke liefdesverklaringen tot de Vader vindt. Maar Charles de Foucauld kon het niet laten de woorden *"ik bemin U"* in de mond van Jezus te leggen omdat hijzelf die nood voelde. Het was zijn eigen liefdesnoodzaak, de noodzaak om zich te geven en dit uit te drukken. Volgens de woorden van E.H. Huvelin had hij "van de godsdienst een liefde gemaakt". Op een dag schreef hij aan E.H. Caron : "Ah ja, alleen Jezus is de moeite waard hartstochtelijk bemind te worden".

Zowel zijn brieven als zijn overwegingen getuigen van deze affectieve uitdrukkingvormen die ook eigen zijn aan een tijdgeest en een welbepaalde vroomheidsbeleving. Hij weet dat die "liefdesnood", die de beminnende aanspoort om zichzelf te geven, niet altijd gevoeld wordt. Hij zegt dat er *"liefdesverklaringen met bewijzen"* bestaan die meer zijn dan woorden en gevoelens.

Op de dag van zijn dood herhaalt hij de laatste woorden die E.H. Huvelin voor zijn dood in het Latijn uitsprak : *"Ik zal nooit genoeg beminnen"*. Hij schrijft : *"Als men kan lijden en beminnen, dan kan men veel, dan kan men het allermeeste waartoe een mens in staat is in deze wereld : men voelt dat men lijdt, men voelt niet altijd dat men bemint en dat is nog een grote pijn meer! Maar men weet dat men zou willen beminnen en willen beminnen dat is beminnen. Men vindt dat men te weinig bemint. Wat is dat waar. Men zal nooit genoeg beminnen. Maar God die weet uit welke klei Hij ons gekneed heeft en die ons*

veel meer bemint dan een moeder haar kind kan beminnen, Hij die niet liegt, heeft ons gezegd dat Hij diegene die tot Hem komt niet zou verstoten".

Het is inderdaad echter en gemakkelijker te rekenen op de liefde van diegene die ons meer bemint dan een moeder, maar men leeft niet in het geloof zich bemind te weten tenzij men zelf zich genoodzaakt voelt liefde met liefde te beantwoorden.

"Iemand zegt ons in vertrouwen dat men de een of de andere dag begrijpt dat men geen keuze heeft. Indien ik Christus wil volgen dan moet ik kiezen en moet en kan ook ik beminnen omdat Hij mij bemint. Er is geen andere weg tot bevrijding dan deze zuiverende liefde die als een vuur in mij brandt. Er is geen bevrijding van mijzelf mogelijk tenzij ik God bemin. En God beminnen betekent dezelfde weg nemen als Jezus...zijn leven verliezen".

Enkele maanden voor zijn dood zal Charles de Foucauld in zijn notitieboekje de volgende zin uit de Navolging van Christus noteren : *"Hij die niet bereid is alles te verdragen en zich volledig over te geven aan de wil van zijn welbeminte weet niet wat liefde is"*.

Maar wat betekent beminnen? Hoe kunnen wij het enig gebod van God beantwoorden dat erin bestaat God en de mensen met dezelfde liefde te beminnen, zonder zich deze vraag te stellen? Dat is hetgeen Broeder Marie-Albéric had gedaan lang voordat hij deze overweging neerschreef. Op het stuk dagblad papier dat als kaft diende voor zijn notitieboekje kan met zijn antwoord lezen als een noot in de marge : *"Iemand beminnen dat betekent hem bewonderen, hun nadoen, hem eren, vrezen hem te mishagen, verlangen hem te behagen, verlangen hem te zien, verlangen hem te bezitten, verlangen hem alles te geven wat men bezit en zichzelf erbij, hem heel zijn bezit geven, verlangen hem te gehoorzamen"*.³

➤ De maat van de liefde

Charles de Foucauld was geen man van rekenen en meten. Hij wilde alles onmiddellijk. En daarmee bezorgde hij heel wat last aan E.H. Huvelin en aan zijn begeleiders. Alleen voor God leven, alles verlaten en zich zonder meten geven, dat zijn absolute uitspraken die men in al zijn geschriften vindt vanaf zijn bekering. *"Alles en niets anders"*. Die absoluteheid, die zo eenvoudig lijkt, wordt heel moeilijk als men deze wil omzetten in daden. Want voor de schepselen is de absoluteheid slechts relatief. Alleen God is totaal eenvoudig en de mens die bidt, benadert Hem door opeenvolgende en herhaalde daden, door beperkte en gedeeltelijke engagements.

De weerslag hiervan vindt men juist in de herhalingen, de overvloed van woorden in zijn gebed. Zij zijn als de opeenvolgende ademhalingen die de longen meer en meer ledigen en de adem de kans bieden de meest innerlijke diepten levend te maken. Het is onmogelijk om het diepste verlangen van iemand zonder het zoeken en het aarzelen, in één moment uit te drukken. Tegenover een voldongen feit of tegenover de dood kan iemand die bidt en niet opstandig wil worden alleen maar aanvaarden. Maar als hij over de onvoltooide toekomst of het onvoltooid tegenwoordige spreekt, dan kan hij niets anders dan aarzelend de woorden uitspreken waarvan hij niet weet of zij 's anderendaags nog waar zullen zijn. "Ik ben bereid te dienen, ik aanvaard het leven dat gij mij voorstelt". Maar wie kan zonder verwaandheid zeggen : *"Ik ben tot alles bereid, ik aanvaard alles"*?

³ NC, 1978, pg. 136

Gelukkig staat er "*als, op voorwaarde dat*" en dit toomt de affirmatie wat in en beperkt de hoogmoed tot het niveau van een mens, niet die van een supermens maar die van een schepsel, die van een kind die zich bemind weet door zijn vader. "*Wat Gij ook met mij doet*" betekent evenzeer "wat ik ook doe", want het doel van het gebed is enkel mij ertoe te brengen met liefde te doen wat God verlangt dat ik uit vrije wil zou doen. In 1899 schrijft Broeder Charles in het 22e hoofdstuk van zijn "Règlement" : "*Onze liefde tot God moet absoluut mateloos zijn. Ons verlangen om Hem te verheerlijken. . . onze wil om te lijden mogen nooit mateloos zijn, maar moeten bepaald worden door Zijn wil*".

Het gebed eindigt zoals het begonnen is: "*Want Gij zijt mijn Vader*".

In één woord wordt het hele gebed samengevat: "Abba". Wij hebben gezegd dat dit gebed niet eender welk gebed van Jezus is. Men vergeet dikwijls dat dit Zijn laatste gebed is.

Men mag het niet bidden zoals men het Onze Vader zou bidden. Dit gebed is voor Jezus Zijn uiteindelijke offerdaad, het hoogtepunt van Zijn mystieke eenheid in vervoering, de daad waarbij Hij uit zichzelf treedt en zich verenigt met de Andere. En dat gebeurt te midden van de ondraaglijke pijnen van de foltering op het Kruis.

Op dat moment is de mens alleen, hoe groot ook de genegenheid is van diegenen die rond hem staan. Hij zegt niet meer: "Onze Vader", maar alleen "Abba, Vader", uitdrukking van die eenzaamheid waarin de relatie tussen de Zoon en de Vader, tussen de mens en God, volledig openbloeit. Het is het moment waarop de sluier gescheurd wordt. Op dit moment telt alleen de eenheid van de twee Personen en dat te midden de vernietiging van al wat menselijk is.

Omdat wij moeilijk "Abba" kunnen vertalen door "Papa", drukken wij door het bezittelijk voornaamwoord "mi jn" die gemoedelijkheid uit, die "tedere overgave van een Zoon zich bemind weet". Dit vindt men niet terug in de minder gemoedelijke formules van de andere gebeden: Heilige Vader, hemelse Vader, onze Vader. Door, bij de vertaling van dit gebed, de jij-vorm te gebruiken die eigen is aan de liturgie, heeft men dat "zich laten gaan" in de taal van het gebed nog versterkt. Broeders Charles wilde hiermee juist de overgave uitdrukken. Diegenen die vinden dat dit gebed te individualistisch is, moeten bedenken dat Jezus in deze uiterste overgave in de handen van de Vader werd overgeleverd voor alle mensen.

Is het niet zo dat elk echt gebed een voorbeeld moet nemen aan dit laatste gebed? Het ontstaat in de eenzaamheid van een plaats waar alleen God ons ziet, de eenzaamheid van een gesloten kamer of de eenzaamheid van een open hart. Bij dit gebed verliest men zich in de Andere en beleeft men een soort dood. Zo kan dit gebed van Jezus ons gebed worden en het gebed van al onze ogenblikken.

Vader,
Ik verlaat mij op Jou
doe met mij wat jij goedvindt
wat jij ook met mij doen wilt
ik dank je.
Tot alles ben ik bereid
alles aanvaard ik
als jouw wil maar geschiedt in mij
en in al je schepselen.
Niets anders verlang ik mijn God
ik leg mijn leven in jouw handen
ik geef mij aan jou, mijn God
met heel de liefde van mijn hart.
Omdat ik je bemin
omdat het voor mij een noodzaak

van liefde is
mij te geven
mij zonder voorbehoud
op jou te verlaten
met een oneindig vertrouwen.
Want jij bent
mijn Vader !